

Geurakan Atjèh Meurdéhka

Meudjeulih Geurakan Atjèh Meurdéhka Pusat

Wilajah Meudèëlat, 14 Agustus, 2022

Uroë Nahaih keu geutanjoë Bansa Atjèh

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

Uroë 17 Agustus njoë pajah ta-ingat beugot. Uroë njoë nakeuh uroë njan that njata-njata seubagoë uroë njang djeuët keu alasan njata untuk djak sambông peundjadjah ateuëh neugara-neugara njang na joh awai di djadjah Beulanda. Bansa dan Nanggroë geutanjoë djsak udalam njan deungon hana djimeupakat, musjawarat peuë lom deungon na peumilihan umum. Nanggroë pura-pura njan hana laén tjit seubagoë seunambông sjarikat peundjadjah Beulanda djeuët keu “indonesia”. Meunjo peundjadjah Beulanda hana sah, peundjadjah “indonesia” njan pih hana sah tjit ateuëh geutanjoë. “Indonesia” njan djidjak u nanggroë geutanjoë deungon paksa saban lagèë “tuan”-djih . Maka deungon njan uroë 17 Agustus njan han djeuët geutanjoë peu-ingat, seubab njan nakeuh uroë malang, uroë `aéb, uroë siai dan uroë njang paléng hina keugeutanjoë Bansa Atjèh njang ka meurdéhka meuribèë thôn seugohlom Beulanda teuka u pulo Djawa. Buët njoë pih barô dji-angkèë uléh Beulanda dudoë lheuëh njan bak 27 Desember, 1949.

Dr. Henry Kissinger, beukaih Meuntroë Luwa Nanggroë Amirika djituléh: “Indonesia njan hana sapeuëpih seulaén nibak saboh nan ateuëh peuta dônja mantong sampoë watèë uléh Beulanda djiteupeuë leubeh le meuteumeung laba meunjo pulo-pulo Hindia-Timu njan djipeusapat dalam saboh buku keunira (administrasi).” (*Indonesia was nothing but a geographic expression until the Dutch found it more efficient to unite the islands of the Indies under a single administration. Nuclear Weapon and Foreign Policy*, on 256.) Njoë keuh asai-usui neuđuëk “indonesia” njan njang tjit ka djameun kon meupusat di Djakarta, Djawa. Bak masa phon djipeugot njan geutanjoë Atjèh mantong Nanggroë njang meudèëlat. Saboh “peusaboh adiministrasi” djipeunan tjit “*kesatuan Bangsa*” njang djipaksa uléh peundjadjah Beulanda hana sah, hana legal meunurôt hukom *Decolonisasi* nibak PBB, peuë keuh hai njoë djipeudjak uléh Beulanda keudroë djih atau njang ka djinoë djimijup peundjadjah barô “indonesia-djawa” sipa-I djih. Buët Beulanda dan seunambông djih “indonesia” han djeuët djipeubateuë hak geutanjoë dalam peuteuntèë nasib droë njang meurdéhka lagèë djameun kon.

Resolusi atawa Peuneutôh 2626-XXV nibak Meudjeulih Umum PBB njang djinoë ka djeuët keu Hukom Internasional, geukheun bahwa bandum tanoh njang teudjadjah na neuđuëk Hukom keudroë masen-masen, njang hana meuhubông deungon nanggroë sipeundjadjah dan meukleh deungon tanoh djadjahan njang laén. Neuđuëk hukom njang meukleh-meukleh njoë teutap meunan sampoë tanoh-tanoh djadjahan njoë djeuët keu meurdéhka keulai. Uléh Beulanda ka djilangga

hukum njoë watèë djidjak “seurah dèëlat-djih njang illegal (hana sah) ateuëh Atjèh keu “indonesia-djawa”.

Peuneutoh atawa Resolusi Meudjeulih Umum PBB Lu. 1514-XV geuklheun bahwa neugara peundjadjah hana hak dèëlat sapeuë ateuëh tanoh djadjahan-djih dan djih hana hak sagai-sagai bah djidjak “seurah dèëlat”-njan keu nanggroë-nanggroë laén. Teutapi Peuneutoh njoëkeuh njang mutlak djilangga uléh Beulanda bak watèë djidjak “seurah dèëlat”-djih ateuëh Atjèhnjan nang meuna pih tan keu sipa-I “indonesia-djawa” bak 27 Desember, 1949. Njang leubeh djeuheuët dan hana malèë lom, bak watèë kaphe Beulanda djidjak “seurah dèëlat” njang tan dalam djaroë djih njan keu lamiet djih Djawa, djih meu-na pih tan di Atjèh ka tudjoh thôn lheuëh geupeutjrok uléh Bansa Atjèh bak thôn 1942, buleuën Maret. Beulanda na djigisa u pulo Djawa dan pulo-pulo laén bak thôn 1945, teutapi han tom djidjeuët djak gisa u Atjèh! Djadi Beulanda djih hana kuasa *de facto* dan hana keukuasaan *de jure* ateuëh Nanggroë Atjèh. Teutapi njan keuh bak watèë njan djipeugah djidjak “seurah dèëlat” ateuëh Atjèh keu sipa-I Djawa! Kheun gop dalam peupatah Laten: *Nemo dat quod habet*. “Hasa soë djeuët bri peuë njang mubak droëdjih pih hana”.

Njoë keuh batjut njang ta pot nibak buku “Jum Meurdéhka, Seuneurat Njang Goh Lom Lheuëh” teuntang peukara njang geutanjoë han djeuët ta peu-ingat uroë nahaih njoë. Bagi Bansa Atjèh uroë njoë nakeuh uroë sisat, bek ta peusisat droë teuh deungon djak peurajek uroë peundjadjah njoë. Bek keuh geutanjoë djak peu-ek beundera aseng mirah puteh njan, peuë lom djak tabek beundera njan, hareuëm bagi Bansa Atjèh. Beundera pura-pura mirah puteh njan han djeuët le na ateuëh tanoh endatu geutanjoë, njan djeuët keu sisat aneuk miet geutanjoë ban saboh nanggroë deungon djak peurajek bandera njan. Bandera njang hana meupat asai usui, hana meupat seudjarah djeuët keu bandera njan. Hana seudjarah deplomasi njang kong keu bandera njan. Ka sep geutanjoë ka keunong peungeut baroë kon, bek le keunong peungeut keu masa ukeuë lom. Peuë lom keu aneuk tjutjo teuh, pajah ta peuturi peukara hai njang salah njoë, pajah ta peugah uroë nahaih njoë nakeuh kon uroë rajek bagi Bansa Atjèh.

Meunjo keu peukara seumeungeut di Djawa njan, djeuët ta kheun tjit ka meudarah asoë djih. Bagi Bansa Atjèh darah asoë nakeuh Islam, endatu geutanjoë geukeubah keu geutanjoë deungon geukheun, “*Adat ngon Hukom, lagèë zat deungon sipheuët*”, njan meumakna nakeuh hudep mate Bansa Atjèh dalam Islam. Peukara hudep dan meumate ureuëng Atjèh deungon Islam. Islam meudarah asoë. Bagi Djawa njan sulet djeuët keu darah asoë djih, hana pat djeuët ta peutjaja peuë njang djipeugah dari babah djih, peuë lom djidjak ato geutanjoë deungon peukara sulet njan, handjeuët sagai-sagai ta teurimong. Tjit ureuëng-ureuëng njang hana trok akai njang tem tuëng Djawa njan untuk djak “musjawarah dan mupakat”, seuhingga lahe peuë njang djipeunan uroë njoë peukara MoU Helsinki njan. Ureuëng geutanjoë geutem djak tjok peukara rugoë ateuëh Bansa Atjèh deungon hana meuphom tjok keunira pulitek dan tjok keunira Hukom meunjo hai njoë djeuët keu bateuë atau djipeubateuë. Atau pih tjit han tem peuphom meubatjut pih.

Seubeutoi djih hana peuë ta meutjeukot peukara MoU njan, habeh watèë dan habeh teunaga ta peutrang peukara njang tjit beutoi-beutoi hana meutanggung djaweuëb peuë njang ka djipeugot njan. Seubeutoi djih peukara MoU njan tjit ka djeuët djipeubateuë, tjit ka hana sah le deungon ka djilangga peuë njang ka lheuëh djimeudjandji. Peuë lom watèë dji ttèkèn MoU njan hana djimeupakat deungon beutoi ateuëh mandum Bansa Atjèh watèë njan. Adak na djiduëk mupakat pih tjit sabe keudroë-droë djih sagai. Peukara seudjarah njoë meu-ulang lagèë peukara Beulanda

djak dèelat Atjèh keu sipa-I Djawa joh thôn thôn 1949. Djinoë meugisa seudjarah deungon djak seurah dèelat Atjèh keu Djawa uléh ureuëng njang hana meu-`oh sa`oh njan. Meunjo Beulanda **hana sah** meunurôt hukom djak djok dèelat deungon hana musjawarah, hana meupakat dan hana peugot peumilu di Atjèh bak watèë njan, peukara tèkèn MoU njan meunan tjit, hana djeuët takheun sah tjit. Peuë lom lheuëh le peukara njang hana meupeudjak, hana djipeudjak, hana dji bri peudjak deungon njan mandum ka bateuë keudroë seureuta meurta.

Tengku Tjhik di Tiro Hasan Muhammad njang peubleut mata geutanjoë na tom geupeugah bak geutanjoë bahwa Gubernur, Bupati, DPRK, DPR dan mandum njang djijuë bak Bansa Atjèh untuk piléh peumeurintah pura-pura njan nakeuh seubagoë alat peundjadjah njang djipeurintah dari Djakarta. Awak njan mandum nakeuh djaroë gaki Djawa untuk peukong peumeurintah djih di Nanggroë Atjèh. Awak njan mandum han djeuët ta seutot, hana djeuët ta patéh peuë njang djipeugah, seubab peuneugah awak njan ka pasti njang djiteurimong nibak Djakarta dan tjit djijuë peugah peuë njang Djakarta meuheut.

Na saboh point peukara self-government, peukara njan rajek, peuë seubab ta kheun rajek, seubab peukara njan deuh-deuh ta kalon dan le njang meuseunoh duëk disinan. Padahai peukara njan that deuh keunong peungeut bulat-bulat. Njang ka djimeusulet bak teungoh tjot uroë djipeungeut geutanjoë dalam peungeuh. Geutanjoë hana ta bleut mata teuh dan deuh ta kalon njan tjit njata-njata keunong peungeut. Rot toh ta kalon peukara njan?

Mandum wilajah njang keunong djadjah uléh Djawa djipeuna Gubernur, Bupati, DPRK, DPR dan laén lom uléh peumeurintah peundjadjahan di Djakarta untuk alat djadjahan. Mandum alat peundjadjah njan djipeuna deungon djibeuntuk peureute-peureute njang meupusat di Djakarta. Peureute-peureute njan djiba u teumpat-teumpat njang keunong djadjah untuk piléh ureuëng-ureuëng njang djipeuteuntèë meunurôt atoran-atoran njang djipeugot uléh peundjadjah kedroë, njang ka pasti atoran-atoran untuk laba peundjadjah sipa-i Djawa keudroë. Ka teuntèë atoran njan akan reugoë keu njang keunong djadjah. Lheuëh peukara MoU Helsinki di Atjèh, ka keunong peungeut lom meutindeh ateuëh peuë njang ka djimeusulet awai. Di Atjèh ka dji juë peugot atawa ka ta djak peugot “peureute lokal” untuk djak peukong alat peundjadjahan sipa-I Djawa ateuëh Bansa Atjèh. Djeuët ta kheun geutanjoë njang ka keunong gidong ta tamah lom lakèë gidong leubeh lhok lom beumeusubèë mandum. Meunjo beutoi djipeugah untuk peugot self-government, ta peugot keudroë peumeurintahan droë njang hana meukajet deungon Djakarta dan han djeuët awak njan djak angkat geutanjoë dan han djeut djak peurhot geutanjoë. Djinoë djitamah lom deungon Peudjabat Gubernur/Bupati njang djigantoë langsung dari Djakarta deungon hana djimupakat pih deungon ureuëng Atjèh. Peuë njan self-Government?

Bak duëk bak dong beusapeuë pakat,
Sang sineusab meu-adoë a.

Hudép Beusaré Maté Beusadjan

Tengku Musanna di Tiro
Keutuha Meudjeulih GAM Pusat.